

Vammaispalvelulain uudistus

Hengitystuki ry:n webinaari

Maija Voutilainen

16.3.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Muutokset tiivistettynä

- Uudistuksella muutetaan nykyisten hengityshalvauspotilaiden palvelujärjestelmää siten, että hyvinvointialueen sosiaalitoimi on järjestämisvastuussa sairaalan ulkopuolella toteutettavista palveluista.
- Palvelut vammaispalvelulain mukaisina palveluina.
- Keskeisiä kotona asumista mahdollistavia palveluita ovat asumisen tuki ja henkilökohtainen apu.
- Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle 1 400 €/kk.

Siirtymäaika 1/2

- Lain tarkoitus tulla voimaan 1.10.2023
- Pääsääntöisesti päätökset voimassa niiden voimassaoloajan, kuitenkin enintään kolme vuotta lain voimaantulosta
- Päätökset voidaan siirtymäaikana saattaa uuden lain mukaiseksi vammaisen henkilön aloitteesta aina tai hyvinvointialueen aloitteesta, jos vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää
- Lain voimaantullessa jo vireillä olleet hakemukset ja muutoksenhakuasiat käsitellään aiempien säännösten mukaisesti

Siirtymäaika 2/2

- Asiakasmaksut ja palvelupäätökset liittyvät toisiinsa.
- Hengityshalvauspotilaan hoito tulee järjestää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten perusteella kolme vuotta tämän lain voimaan tulosta, kuitenkin enintään siihen asti, kun hengityshalvauspotilaan palvelut päätetään henkilön omasta pyynnöstä järjestää aiemmin muulla tavalla.
- Kun hengityshalvauspotilaan hoito järjestetään uuden lain voimaan tullessa aiempien säännösten perusteella, hoito ja ylläpito sekä hoitoon liittyvät kuljetukset ovat maksuttomia, ja ylläpitokorvausta on maksettava samoin perustein kuin tämän lain voimaan tullessa.
- Tältä ajalta ei ole oikeutta saada uuden vammaispalvelulain mukaista taloudellista tukea.

Palvelut ja asiakasmaksut

Asumisen tuki 1/2

- Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa.
- Tarkoitus on, että vammaisen henkilö voi asua mahdollisimman itsenäisesti silloinkin, kun hän tarvitsee apua tai tukea asumisessa.
- Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon.
- Asumisen tukeen on liitettävä tarvittaessa terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluita taikka sosiaalihuoltolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluita siten, että ne muodostavat henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaisen palvelukokonaisuuden.

Asumisen tuki 2/2

- Asumisen tuki voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen.
- Asumisen tukea on järjestettävä vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukainen määrä ensisijaisesti vammaisen henkilön toivomalla toteuttamistavalla.
- Asumisen tuki on toteutettava siten, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus, osallisuus ja yksityisyys toteutuvat.
- Tarvittavan asumisen tuen sisällöstä, määrästä ja toteutustavasta päätettäessä on otettava huomioon vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattu yksilöllinen tuen tarve ja toivomukset sekä asumisen tuen merkitys vammaisen henkilön itsenäiselle elämälle.
- Asumisen tuen sisältö, määrä ja toteuttamistapa on kirjattava päätökseen.

Lapsen asumisen tuki

- Lapsen asumisen tuen tarkoitus on turvata lapsen mahdollisuus asua kotona oman perheensä kanssa.
- Lapsen ja perheen tarvitsemia palveluita on järjestettävä tarvittaessa vuorokaudenajasta riippumatta.
- Voidaan järjestää vammaispalveluna kodin ulkopuolella vain, jos lapsen ei ole mahdollista asua kotona lapselle ja hänen perheelleen järjestetystä avusta ja tuesta huolimatta.
- Lapsen asumisen tuki kodin ulkopuolella voidaan järjestää perhehoitona tai enintään seitsemän lapsen ryhmäkodissa.
  - Ryhmäkodin kokoa koskevasta rajoituksesta voidaan poiketa vain, jos lapsen etu sitä edellyttää.

Henkilökohtainen apu 1/2

- Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus toteutuu yhdenvertaisesti muiden kanssa niissäkin tilanteissa, joissa hän tarvitsee toisen henkilön apua.
- Henkilökohtaisen avun myöntämisen edellytyksenä on, että vammaisen henkilö kykenee itsenäisesti tai tuettuna muodostamaan ja ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä.
- Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta kuulua sellaisia avustajan toteuttamia itsehoitoa vastaavia toimenpiteitä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon sekä pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon.
  - Hyvinvointialueen on järjestettävä vammaiselle henkilölle ja tarvittaessa avustajalle näiden toimenpiteiden edellyttämää ohjausta.

Henkilökohtainen apu 2/2

- Henkilökohtaisen avun vähintään kolme toteuttamistapaa:
  - Vähintään yksi näistä: oma tuotanto, yhteistoiminta muiden hyvinvointialueiden kanssa ja/tai ostopalvelu, sekä
  - palveluseteli ja työnantajamalli.
- Henkilökohtaisena avustajana voi erityisestä syystä toimia vammaisen henkilön perheenjäsen, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista.
- Henkilökohtaisen avun sijaisjärjestelyjen tuottamis- ja toteuttamistavat avustajan poissaolotilanteiden varalta on kirjattava asiakassuunnitelmaan ja palvelua koskevaan päätökseen.

Asiakasmaksut 1/2

- Hengityslaitteen varassa elävän henkilön kaikki terveydenhuollon palvelut ja niihin liittyvät kuljetukset maksuttomia.
- Koska henkilö ei ole enää kotona asuessaan laitoshoidossa, hän ei voi saada sairaalahoitoon kuuluvia maksuttomia lääkkeitä sairaalasta, vaan lääkkeet tulee hankkia itse reseptillä. Lääkkeiden osalta vuosiomavastuu on 592,16 euroa vuonna 2023.
- Hengityslaitteen varassa elävän henkilön ylläpito terveydenhuollon laitoshoidon aikana maksutonta kuten nykyisinkin. Terveydenhuollon laitoshoitoon sisältyvät myös tarvittavat lääkkeet.

Asiakasmaksut 2/2

- Hyvinvointialue voi periä asiakkaalta mm. asumisen tukeen liittyvästä ylläpidosta kohtuullisen maksun.
- Hyvinvointialue voi periä asiakkaalta liikkumisen tuesta enintään julkisen liikenteen maksua vastaavan maksun tai muun siihen verrattavan kohtuullisen maksun silloin, kun liikkumisen tuki järjestetään kuljetuspalveluna.

Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle

Hengityslaitteen varassa elävä henkilö 1/2

- Henkilö, jonka elämän ylläpitäminen edellyttää henkitorviavanteen kautta toteutettavaa tai muuta pysyvää taikka pitkäaikaista ympärivuorokautisesti laitteen avulla toteutettavaa hengitystukihoitoa.
- Kyseessä tulee aina olla elämää ylläpitävä hoito, jota ilman henkilö on vaarassa kuolla.
- Ei voi olla vain sairauden tai oireiden hoito.
- Ympärivuorokautinen hoidon tarve tarkoittaa tilanteita, joissa henkilö on täysin riippuvainen hengityslaitteesta, vaikka hän ei menehdy ollessaan hyvin lyhyen ajan ilman hengityskonetta.

Hengityslaitteen varassa elävä henkilö 2/2

- Tarkoitus ei ole laajentaa nykyistä ylläpitokorvaukseen oikeutettujen hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden piiriä.
- Tarkoituksena on turvata se, että kaikki nykyisin ylläpitokorvausta saavat henkilöt voivat saada sen tilalle tulevaa hengityslaitteen varassa eläville henkilöille tarkoitettua taloudellista tukea.
- Hengityshalvausstatuksen saaneella henkilöllä on näin sama oikeus maksuttomiin palveluihin ja ylläpitokorvauksen korvaavaan taloudelliseen tukeen kuin uuden määritelmän täyttävällä henkilöllä.

Taloudellisen tuen myöntämien

- Hengityslaitteen varassa elävällä henkilöllä on oikeus saada taloudellista tukea ylläpitokustannuksiinsa silloin, kun hän ei ole terveydenhuollon laitoshoidossa.
- Taloudellisena tukena myönnetään 1 400 €/kk.
- Taloudellinen tuki on subjektiivinen oikeus, joka edellyttää hengityslaitteen varassa elävän henkilön statusta.
- Hengityslaittehoitoon perehtyneen erikoislääkärin tulee tehdä uusien henkilöiden osalta lääketieteellinen arvio ja antaa lausunto siitä, onko kyseessä hengityslaitteen varassa elävä henkilö. Tämän jälkeen tehdään päätös taloudellisesta tuesta.

Vähennykset taloudelliseen tukeen

- Jos henkilöllä on oikeus saada asumistukea tai asumislisää, niitä on haettava ensisijaisesti taloudelliseen tukeen nähden.
- Myönnettävästä taloudellisesta tuesta vähennetään henkilön saama asumistuki tai -lisä.
- Jos henkilö kuuluu useamman henkilön ruokakuntaan, joka saa yleistä asumistukea, vähennetään henkilölle myönnettävästä taloudellisesta tuesta osuus, joka lasketaan jakamalla ruokakunnalle maksettava yleinen asumistuki ruokakunnan jäsenten määrällä.
- Taloudellisesta tuesta voidaan vähentää 50 € kultakin vuorokaudelta, jolloin henkilö on ollut lyhytaikaisessa terveydenhuollon laitoshoidossa, jos henkilölle on maksettu taloudellista tukea myös tältä ajalta.

Indeksitarkistus

- Em. euromääriä tarkistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti.
- Euromäärät tarkistetaan kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti ensimmäisen kerran vuonna 2025, ja tarkistettut euromäärät tulevat voimaan vuoden 2026 alusta.

Kiitos

thl.fi/vammaispalvelujenkasikirja